



- A. Deze nota is in overleg met de volgende disciplines geconcipieerd: SoZa, Concernzaken, regio Maastricht-Heuvelland
- B. Er is wel overeenstemming
- C. Er heeft overleg plaatsgevonden met wethouder Willems op 27 en 29 oktober 2014

KORTE INHOUD (GELIJKDUIDEND AAN VOORBLAD)
Invoering Participatiewet

1. Aanleiding.

Voor een correcte uitvoering van de Participatiewet, die per 1 januari 2015 in werking treedt, is het noodzakelijk dat een beleidsplan en een aantal verordeningen door de raad worden vastgesteld. Deze nota dient ertoe dat het college instemt met het voorstel dit beleidsplan en de betreffende verordeningen aan de raad ter besluitvorming aan te bieden.

Daarnaast is het de bedoeling dat het college uitvoeringsbesluiten vaststelt die de uitwerking vormen van verordeningen.

Tenslotte wordt ook nog van het college gevraagd akkoord te gaan met een gewijzigde mandaatlijst en het intrekken van bestaande documenten die niet langer gelden onder de Participatiewet.

2. Relatie met bestaand beleid en gewenst beleid.

De nieuwe Participatiewet voegt de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) samen met als doel om mensen, die nu nog aan de kant staan, meer kansen te bieden naar vermogen zelf in hun levensonderhoud te voorzien of anderszins naar vermogen te participeren.

Om de Participatiewet per 1 januari 2015 voor de bredere doelgroep uit te kunnen voeren moet, zoals hiervoor al is aangegeven een aantal beleidsstukken worden vastgesteld.

Daarbij gaat het in de eerste plaats om een integraal beleidsplan waarin voor de drie deelgebieden "Re-integratie", "Inkomen" en "Armoede" de beleidslijnen zijn uitgezet.

Het beleidsplan sluit aan bij het eerder door de raad vastgesteld Beleidskader Participatiewet (als onderdeel van het raadsstuk "samenhangend beleid voor 3 decentralisaties/transformatie sociaal domein").

Kerngedachte van het plan is samenwerken en samen doen. Iedereen is nodig om de sociale zekerheid in Nederland kwalitatief op een hoog niveau én betaalbaar te houden. Zo wordt samengewerkt met de zes gemeenten in de regio Maastricht-Heuvelland én in de arbeidsmarktregio Zuid-Limburg (met de 18 gemeenten). Gestreefd wordt naar een zo integraal mogelijke aanpak met de twee andere decentralisaties Jeugdzorg en Wmo2015. Samen met maatschappelijke partners en werkgevers is er een gedeelde verantwoordelijkheid om mensen naar werk en/of participatie toe te leiden. Mensen die een beroep doen op de sociale zekerheid hebben, samen met de gemeente en andere sociale partners, de verantwoordelijkheid om zoveel mogelijk op eigen kracht onderdeel te zijn van de samenleving. Zo komt de ontwikkeling van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving op gang, waarbij vanuit de Participatiewet het hebben van (regulier) werk voorop staat. Dit beleidsplan markeert die overgang en laat zien dat dit alleen mogelijk is als alle betrokkenen gezamenlijk hun verantwoordelijkheid nemen.



Het beleidsplan Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2015 wordt voor één jaar vastgesteld. Het gaat immers om een transitiefase waarin de noodzakelijke ontwikkelingen optimaal in gang gezet worden. Daarmee is 2015 een **overgangsjaar** waarin de gemeenten verder ervaring opdoen en verbeteren en innoveren. Dit betekent dat ook de uitvoeringsorganisaties, die bij de realisatie van dit beleidsplan worden ingezet, slechts een opdracht voor het jaar 2015 krijgen. Vanuit de opdracht Toekomstige uitvoering Participatiewet Maastricht-Heuvelland in het perspectief van de herstructurering WSW kunnen gaandeweg het jaar 2015 wijzigingen worden aangebracht in de uitvoering en de uitvoeringsorganisaties.

Binnen de drie decentralisaties wordt in 2015 integrale dienstverlening binnen de kolommen (Jeugdwet, WMO 2015 en Participatiewet) geboden. Hiervoor is de basis gelegd in de drie beleidskaders. In deze kaders is de richting bepaald en is tevens de beweging geschetst naar een integrale aanpak binnen het sociale domein breed. In 2015 wordt met deze beweging gestart en in 2018 is ze afgerond. Het is immers zaak om te komen tot een integrale toegang binnen het sociale domein, waarmee de burger optimaal in zijn/haar eigen kracht wordt gezet. Om tot deze integrale aanpak te komen worden ook in 2015 al aanpassingen in beleid en uitvoering doorgevoerd. Het vergt andere competenties en een andere attitude van medewerkers om de integrale dienstverlening in het brede sociale domein vorm te geven. Hiervoor zal specifieke deskundigheidsbevordering worden ingezet.

Naast het beleidsplan wordt aan de raad ook een aantal verordeningen voorgelegd. Deze vloeien voort uit een opdracht daartoe in de Participatiewet. Uit het beleidsplan kan worden afgeleid dat waar mogelijk bestaand beleid is gehandhaafd en dat waar nodig nieuw beleid is ingepast.

De verdere beleidsverfijning, vooral op het gebied van re-integratie, komt tot uitdrukking in een groot aantal uitvoeringsbesluiten. Ook daarbij is aansluiting gezocht bij bestaand beleid. De onderwerpen waar de uitvoeringsbesluiten op doelen komen uitvoerig in het beleidsplan aan bod.

Zowel het beleidsplan, de verordeningen alsook de uitvoeringsbesluiten zijn in gezamenlijkheid in de regio Maastricht-Heuvelland opgesteld.

Daarnaast zijn de wettelijke ontwikkelingen en beleidsvoornemens rondom de Participatiewet in het voortraject in verschillende werk- en voorlichtingssessies met raads- en commissieleden en met vertegenwoordigers van cliënten- en belangenorganisaties in Maastricht-Heuvelland uitvoerig belicht. Tijdens deze sessies is input opgehaald die verwerkt is in het beleidsplan, de verordeningen en de uitvoeringsbesluiten.

Op 2 oktober 2014 heeft een informatiesessie met de WMO-raden van de zes gemeenten alsmede de Commissie Integratie en Mondialisering Maastricht, de Jongerenraad Maastricht en de Ouderenraad Maastricht plaatsgevonden, om hen te informeren over de ambtelijke concepten van het beleidsplan, de verordeningen en de uitvoeringsbesluiten.

Op dezelfde dag heeft een inspraaksessie plaatsgevonden met de Cliëntenraad Mergelland (WWB), de Raad voor Uitkeringsgerechtigden Maastricht en de WSW-Raad Gulpen-Wittem, Vaals en Valkenburg aan de Geul. Deze drie organisaties leveren eind oktober 2014 de formele inspraak op het beleidsplan, de verordeningen en de uitvoeringsbesluiten. Aansluitend zal de geëvalueerde inspraak worden voorgelegd aan college en raad.

Opgemerkt wordt dat zowel de WMO-raden als de cliëntenorganisaties zeer te spreken over de in deze gevolgde werkwijze waarbij zij in een zo vroeg mogelijk stadium zijn betrokken bij de beleidsontwikkeling. Het initiatief hiertoe is genomen in afstemming met het portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein.



Doordat de Participatiewet in feite drie wetten grotendeels samenvoegt, is ook de bestaande mandaatlijst die nog geënt was op de WWB aangepast en waar nodig aangevuld. Alle beleidsstukken zijn bij deze nota gevoegd. Tevens is een overzicht toegevoegd waarin per verordening en uitvoeringsbesluit is aangegeven of het om nieuw dan wel bestaand beleid gaat. Ook is in dit overzicht een korte omschrijving opgenomen. Voor re-integratie zijn nog drie matrixen opgenomen waarin de voorzieningen schematisch worden toegelicht.

Tenslotte kan worden vermeld dat nog een aantal verordeningen en uitvoeringsbesluiten in de eerste helft van 2015 zal worden geactualiseerd. Op grond van overgangsrecht kunnen deze verordeningen en uitvoeringsbesluiten nog worden toegepast binnen de nieuwe Participatiewet. Dat was niet mogelijk met de documenten die thans moeten worden vastgesteld. De aanpassingen in deze stukken waren nu noodzakelijk of er was een nieuw beleidsstuk nodig (bijvoorbeeld de verordening studietoelage).

3. Personeel & Organisatie.

Invoering van de Participatiewet vergt een grote inzet van de bestaande personele capaciteit. Talrijke beschikkingen, rapportages en werkinstructies moeten worden aangepast en het personeel moet periodiek worden bijgeschoold. Daarbij komt dat het bijstandsvolume vanaf 2013 fors is toegenomen. Hoewel dit vanaf medio 2014 weer wat schijnt te stabiliseren, legt de bestandsgrootte een behoorlijke druk op de organisatie van Sociale Zaken.

In een doorkijk naar de drie decentralisaties kan meer in het algemeen worden gesteld dat er ook sprake moet zijn van een zekere cultuuromslag bij de medewerkers, met name wanneer straks steeds meer de verbindingen binnen de decentralisaties worden gezocht, wordt van medewerkers een grote flexibiliteit verwacht. Het vergt ook andere competenties en een andere attitude van medewerkers om de integrale dienstverlening in het brede sociale domein vorm te geven. Hiervoor zal specifieke deskundigheidsbevordering worden ingezet.

In een aparte collegenota zal worden ingegaan op de personele gevolgen van de invoering van de Participatiewet.

4. Informatie en automatisering.

De Participatiewet vergt een forse aanpassing van de bestaande automatisering van Sociale Zaken, wat er ook weer toe leidt dat het personeel via scholing hiermee bekend moet worden gemaakt.

5. Financiën

Voor de Participatiewet ontvangen de gemeenten twee budgetten, het Participatie- en het BUIG-budget (de Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten). Het Participatiebudget is bedoeld voor re-integratie (huidige en nieuwe doelgroep) en de sociale werkvoorziening (afbouw WSW). Voor het Participatiebudget is een nieuw verdeelmodel ontwikkeld waarvoor een ingroeperiode van 3 jaar gehanteerd wordt, waarbij het macrobudget de komende jaren fors afneemt. De verdeelfactoren hierbij zijn onder andere het aantal bijstandontvangers, laag opgeleiden en bereikbare banen.

Het BUIG-budget is bedoeld voor bekostiging van de bijstand. Ook ten aanzien van dit budget gaat een nieuw verdeelmodel gelden.

Bij de verdeling van de bijstandsbudgetten wordt vanaf 1 januari 2015 gebruik gemaakt van het nieuw gekozen 'multiniveau-model'. Dit model houdt rekening met alle objectieve kenmerken van de huishoudens in een gemeente, die van belang zijn voor de kans dat een huishouden een bijstandsuitkering ontvangt. Dan gaat het om het type huishouden, waarbij onder andere wordt gekeken naar gezinssamenstelling, leeftijd, opleiding en het wel of niet hebben van gezinsleden met



een arbeidsbeperking. Ook wordt specifieke informatie over de regionale arbeidsmarkt betrokken bij het vaststellen van het budget. Op basis van deze gegevens wordt uiteindelijk het budget van in totaal 5,5 miljard euro onder gemeenten verdeeld.

Om de effecten die met de overgang naar een nieuw model gepaard gaan te beperken, is er een overgangsregeling, waarbij rekening wordt gehouden met de historische uitgaven van gemeenten. Na twee jaar wordt de overgangsregeling geëvalueerd. Voor gemeenten waar omvangrijke tekorten ontstaan, blijft er een vangnetregeling bestaan.

Zorgpunt hierbij is dat mensen die met behulp van een loonkostensubsidie (op grond van artikel 10d Participatiewet) zijn uitgestroomd, niet langer meetellen in de verdeling van het budget in volgende jaren. Hierdoor is geen budget meer beschikbaar, terwijl de verplichting om de loonkostensubsidie te betalen wel doorloopt. In programma 4 van de begroting 2015 is hier nader op ingegaan.

Nieuw onder de Participatiewet is dat ook de voorziening structurele loonkostensubsidie (waarmee ook het instrument beschut werk wordt vorm gegeven) uit het BUIG-budget betaald gaat worden. Dit toont weer aan dat er een nauwe samenhang bestaat tussen de middelen voor inkomen en re-integratie; de middelen voor re-integratie dienen zo ingezet te worden dat de uitgaven voor inkomen beheersbaar blijven. Het is dan ook van eminent belang dat de primaire inzet gericht is op regulier werk.

Het indicatieve BUIG-budget zoals dat in oktober 2014 bekend is gemaakt bedraagt voor de gemeente Maastricht € 60,7 miljoen.

De afgelopen jaren is de gemeente er in geslaagd om een overschot te realiseren op het gebundelde BUIG-budget. In 2013 bedroeg dat ca. € 7,0 miljoen en voor 2014 en komende jaren is via de meerjarenbegroting eveneens een overschot voorzien.

In mei 2015 vindt de vaststelling van het nadere indicatieve budget plaats, waarna in september 2015 de definitieve vaststelling volgt van dit budget. Bij de MARAP van 2015 kan dan ook een inschatting worden gemaakt of het voor 2015 voorziene overschot wederom kan worden gerealiseerd.

Tevens is bekend hoeveel middelen de gemeenten vanuit het Participatiebudget ontvangen. Het Participatiebudget vormt het belangrijkste budget om ondersteuning van werkzoekenden te realiseren, maar is in de afgelopen jaren reeds fors verminderd. Uit dit budget dienen alle re-integratie-activiteiten te worden gefinancierd. Ook de re-integratie activiteiten die de gemeenten zelf uitvoeren worden ten laste van dit budget gebracht. De afgelopen jaren is er voor gekozen om hier meer op in te zetten. Dat betekent dat de middelen voor (aanvullende) voorzieningen al beperkt zijn, wat onder de Participatiewet wordt versterkt doordat de ontschotting van de budgetten voor re-integratie en WSW ervoor zorgt dat tekorten op de WSW-uitvoering ook (deels) ten laste van het Participatiebudget kunnen worden gebracht. Overigens ontstaan de tekorten op de WSW voor een groot deel als gevolg van de bezuinigingen die het rijk op het WSW-budget toepast, terwijl de loonkosten voor de SW-ers niet overeenkomstig dalen. Het verschil tussen de loonkosten (ca. € 32.000,-) en de beschikbare subsidie (ca. € 22.000,-) loopt zo op tot ca. € 10.000,- per SW-er. Door de fikse bezuinigingen op het Participatiebudget bestaat er geen ruimte meer om de WIW-banen die vanaf 2004 zijn gecontinueerd, te financieren. Via het Uitvoeringsbesluit gesubsidieerde arbeid wordt deze regeling dan ook beëindigd.

Het gebundelde Participatiebudget voor 2015 bedraagt voor de gemeente Maastricht € 30,5 miljoen. Hiervan is € 24,4 miljoen bestemd voor de lopende WSW-verplichtingen en € 6,14 miljoen bestemd voor re-integratie/participatie.



6. Vervolg / Planning.

Na besluitvorming door het college zullen beleidsplan en verordeningen ter vaststelling naar de raad worden gezonden, waarbij voorbespreking plaatsvindt in twee bijeenkomsten van de raadscommissie ESZ. Het eerste overleg om de commissie vooral goed te informeren over de veranderingen en het tweede om de besluitvorming door de raad voor te bereiden.